

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 1 מתוך 9

1. כללי

1.1 האגף לשימור קרקע וניקוז פועל, כגוף המקצועי, מתוקף הסמכויות שהוענקו לו בחוק:

- חוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות, התשי"ח-1957

- תקנות שימור הקרקע, תש"ך-1960

1.2 ע"פ הגדרת תקנות שימור הקרקע, אין לבצע עבודות באזור מיוחד מפעל שימור קרקע או עבודות פיתוח, כהגדרת התקנות אלא לפי תוכנית שאושרה.

1.3 נוהל זה מגדיר את מטרות השיפוט (בחירת התוכניות) והאישור, את תפקידי ועדות השיפוט ואת מהלך העבודה בטיפול בתוכניות.

1.4 הנוהל חל על תכניות שימור קרקע וניקוז למיניהן כמו תוכניות למניעת סחיפה, לניקוז חקלאי, תוכניות לנטיעת מטעים ואחרות.

1.5 מטרות השיפוט הן:

1.5.1 לוודא שהתוכנית תכלול את המרכיבים הנדרשים לפתרונות בעיות שימור קרקע וניקוז תוך התחשבות במרכיבי העלויות: השקעות נדרשות ותחזוקה צפויה.

1.5.2 לאפשר בדיקה ושיקול דעת המבוססים על ידע מקצועי, ע"פ קריטריונים ארציים וללא משוא פנים.

1.5.3 לתת לתוכנית אישור מקצועית.

1.6 מטרות האישור הן:

1.6.1 לשמש היתר ע"פ חוקים ותקנות שהאגף ממונה על ביצוען.

1.6.2 לקבוע זכאות למימון מתקציבי המשרד, לפי העניין, במסגרת האפשרויות ומדיניות המימון הנקבעת מעת לעת, במידה והיזם מעוניין להגיש תיק מימון לוועדת התמיכות.

1.6.3 לאפשר בקרה של מערכת הפעולות הנדונה בנוהל זה.

2. מטרה

מטרת הנוהל להגדיר שיטת בדיקה, שיפוט ואישור תוכניות שימור קרקע וניקוז כך שיקוימו באופן סדיר ושיטתי תוך כדי שקיפות מרבית ושמירה על עקרונות הקיימות הסביבתית ועל עיקרון השוויון.

שם המאשר: נטע פיינשטיין	תפקיד: סגנית מנהל אגף שימור קרקע וניקוז	חתימה:
תאריך אישור הנוהל: 5.02.14	שם הקובץ: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 2 מתוך 9

3. אזכורים

- 3.1 נוהל 10-12 "תהליך תכנון ובקרתו"
- 3.2 נוהל 10.02 – "נוהל בקשה למימון ע"פ תקציב אגף שימור קרקע וניקוז".
- 3.3 נוהל 11.03 - "הגשת תוכניות לסוגיהן".

4. הגדרות

4.1 **שיפוט תוכניות** - בדיקה מקצועית של תוכניות לצורך קביעת עמידתן בקריטריונים מוגדרים, בתקנים ובהנחיות.

4.2 **יזם** - חקלאי, מושב, קיבוץ, אגודה חקלאית, מועצה אזורית, רשות ניקוז או נציגם (מתכנן מטעמם) המבקשים לבצע מפעל שימור קרקע או עבודות פיתוח המשפיעות על מצב הקרקע ו/או הניקוז.

4.3 **מפעל שימור קרקע** - כהגדרתו בתקנות שימור קרקע תש"ך-1960: "כל תעלה, סוללה, מדרג, מבנה, מפל, מעביר מים, צינור, גדר, רצועת עשב, פס בידוד, שדרת עצים, בריכה, סכר, בור וכל מיתקן או סידור אחר, שתכליתם —

- (1) למנוע נזק הנגרם לקרקע ולגידולי קרקע על ידי סחף או משטר מים לקוי בקרקע בין שהם תוצאה מגורמי טבע או מעיבוד או מרעיה או מסיבות אחרות; או
- (2) לתקן נזק שנגרם בעבר לקרקע או לגידולי קרקע כאמור בפסקה (1);

4.4 **עבודות פיתוח** - כהגדרתן בתקנות שימור קרקע תש"ך-1960: "התקנת סדרי השקאה, נטיעת עצי פרי ועצי סרק, סידור דרכי שדה, הכשרת קרקע לעיבוד, יישורה, סתימת ערוצים והסדרתם, וכל פעולה שתכליתה טיוב הקרקע"

4.5 **תוכניות שימור קרקע וניקוז** - תכניות בהן ננקטים אמצעי שימור קרקע וניקוז שונים.

4.6 הגדרת סוגי התוכניות על פי הקריטריונים הבאים:

4.4.1 **שיפוע פני הקרקע**: תוכנית הדנה בשימור קרקע וניקוז בשטח מישורי עד 3% שיפוע,

היא תוכנית הנדסית, תוכנית הדנה בשימור קרקע וניקוז בשטח בו השיפוע גדול יותר, היא תוכנית משולבת בהיבט אגרונומי והיבט הנדסי ועל התוכנית להתייחס לשניהם.

4.4.2 **גודל אגן ההיקוות**: עד 1,000 דונם - תוכנית ניקוז מקומי, מעל 1,000 דונם או קטן מ-

1,000 דונם כאשר העורק חוצה שתי רשויות מוניציפאליות או יותר - תוכנית ניקוז אזורי.

4.4.3 תוכניות שימור קרקע, ניקוז מקומי ותוכניות הנדסיות ומשולבות המטפלות באגן

היקוות עד 1,000 דונם ותכניות ניקוז אזורי, תוכניות הנדסיות ומשולבות, המטפלות

באגן היקוות מעל 1,000 דונם יאושרו על פי נוהל זה. מפעלי ניקוז, תכניות ניקוז,

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014
עמוד 3 מתוך 9	

נספחי ניקוז ותוכניות אב לניקוז של רשויות הניקוז ושל רשויות מקומיות יאושרו לפי נוהל 10-03.

4.5 **ועדת שיפוט** - ועדה הממונה ע"י סמנכ"ל תשתיות וסביבה (שימור קרקע), המורכבת מבעלי מקצוע ובראשה יו"ר הועדה.

חברי ועדת השיפוט :

1. מרכז תא שימור קרקע, ניקוז ומים במחוז משרד החקלאות הרלוונטי – יו"ר
2. מתכנני שימור קרקע במחוז
3. נציג האגף – מנהל תחום שימור קרקע, הנדסה ומים
4. נציג האגף – מרכז שימור קרקע ותכנון פיזי
5. נציג רשות המים – מרכז בכיר לניקוז
6. נציג רשות הניקוז הרלוונטית

4.6 **ועדת שיפוט עליונה** - ועדה המתכנסת לפי בקשת ועדת שיפוט או לצורך ערעור מצד היזם על החלטה או לפי החלטת מנהל האגף.

חברי ועדת שיפוט עליונה :

1. סגן מנהל האגף או מי שהוסמך על ידו.
2. מנהל תחום שימור קרקע הנדסה ומים
3. מרכז בכיר שימור קרקע ותכנון פיזי
4. אחרים לפי העניין בהתאם לקביעת סגן מנהל האגף.

4.7 **תוכנית שדה** - תוכנית מצומצמת בשטח עד 25 ד' או כזאת שהשפעתה על המצב הקיים או על סביבתה היא קטנה ומוגבלת.

4.8 **שיפוט שדה** - שיפוט תוכנית שדה שנערך תוך סיור בשטח ע"י צוות מצומצם בהזמנת יו"ר הועדה.

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 4 מתוך 9

5. שיטה

5.1 סיווג תוכניות:

את התוכניות ניתן לסווג בכמה אופנים:

5.1.1 לפי התחום המקצועי:

תוכניות בעלות אופי אגרונומי או הנדסי או המשלבות בתוכן את שתי הדיסציפלינות ולעיתים גם מקצועות נוספים. תוכניות כאלו תיבדקנה ותישפטנה בדגש על נושא התוכנית (אגרונומית או הנדסית) תוך התייחסות וראיה כוללת של כל הדיסציפלינות.

5.1.2 לפי רמת התכנון:

א. תכנון כללי, תכנון מוקדם, תכנון מפורט, תכנון שדה לפי סעיף 4.7.

ב. מורכבות בהיקף פיזי וכספי.

5.2 הגשת התוכניות

יש להגיש את התוכניות לסוגיהן לפי הנחיות נוהל 11-03 - "הגשת תוכניות לסוגיהן".

5.3 הרכב הועדה:

חברי הועדה דרך קבע יהיו כמוגדר בסעיף 4.5 לעיל.

חברי ועדה נוספים יקראו לוועדה לפי נושא התוכנית:

5.3.1 מדריך ענפי מקצועי (שה"מ) לפי סוג הגידול המתוכנן ומדריך שירות שדה - לתוכניות אגרונומיות.

5.3.2 מדריך מיכון - לתוכניות כלי מיכון.

5.3.3 מרכז תחום סקר ומיפוי או מי שהוסמך על ידיו - לתוכניות הדנות ביעוד החקלאי, טיוב הקרקע ולתוכנית נטיעה.

5.3.4 היזם והמתכנן יוזמנו אף הם לוועדה. השתתפותם בדיון חובה כתנאי לקיום השיפוט בעניינם.

5.4 תהליך הגשת תוכניות לבדיקה.

5.4.1 כל יזם המבקש לבצע עבודת פיתוח או עבודה המשפיעה על מצב הקרקע ו/או הניקוז נדרש להגשת תוכנית לאישור מקצועי של תא שימור קרקע, ניקוז ומים במחוז הרלוונטי.

לצורך קבלת יעוץ והנחיה לפתרון בעיות שימור קרקע ו/או ניקוז יפנה היזם לתא שימור קרקע במחוז הרלוונטי למיקומו הפיסי. נציג המחוז יתאם עם היזם סיור משותף לבחינת הבעיות בשטח ואפשרויות הפתרון. תוצאות הסיור יכולות להיות:

א. מכתב יועץ והנחיות לפתרון הבעיה.

ב. המלצה להגשת התוכנית.

במקרה בו מומלץ להגיש תוכנית לפתרון בעיות שימור קרקע וניקוז על היזם לפעול ע"פ נוהל 11.03 - "הגשת תוכניות לסוגיהן".

5.2.1 כל שלבי העבודה ירשמו במערכת המעקב והבקרה של האגף וישמשו כרשומות המעידות על ביצוע התהליך הנדרש והתקדמות הטיפול בבקשת היזם.

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 5 מתוך 9

5.3 אופן הגשת התוכניות: היזם יגיש את התוכנית למחוז ב- 2 העתקים ובמדיה דיגיטלית בפורמטים כנדרש בנוהל 11.03 - "הגשת תוכניות לסוגיהן".

5.3.1 מתכנן תא שימור קרקע, ניקוז ומים במחוז ירשום את התוכנית במערכת מעקב ובקרה של אגף שימור קרקע וניקוז מיד עם קבלתה, יבדוק את החומר המוגש תוך שבועיים ויעבירו ל-

5.3.1.1 ליזם להשלמת חומר חסר או שמוגש באופן לא תקין.
או

5.3.1.2 יפיץ את החומר בין חברי ועדת שיפוט להערות.

5.3.2 חברי הועדה יעינו בחומר ויעבירו הערות ו/או הסתייגויות תוך שבועיים מיום קבלת התוכנית. באם לא נתקבלו הערות ו/או הסתייגויות תוך משך זמן זה יחשב כאילו אין הערות לחברי הועדה. מתכנן/מרכז תא שימור קרקע, ניקוז ומים יערך את סדר היום של ועדת השיפוט במערכת המעקב והבקרה של האגף ולהפיץ את ההזמנה לחברי הועדה, למתכנן וליזם. ללא נוכחות היזם והמתכנן לא יתקיים הדיון בוועדת השיפוט.

ועדת השיפוט תתכנס במחוז ותדון בתוכניות כאשר מצטברות לפחות 3- תוכניות מוכנות לשיפוט. לכינוס ועדת השיפוט אם יש פחות מ-3 תוכניות, יפנה המחוז לאגף בבקשה מנומקת ומסבירה את הצורך בכך.

5.4 מהות השיפוט

5.4.1 תוכנית תידון מההיבטים הבאים, הכל לפי העניין:

- א. התאמה לתנאי הקרקע והמקום
  - ב. ניצול יעיל של השטח ו/ או משאבי הקרקע והמים
  - ג. ממשק משמר קרקע ומים
  - ד. שמירת פוריות הקרקע
  - ה. הגנה מסחיפה והצפה
  - ו. הבטחת ניקוז תקין
  - ז. אמינות טכנולוגית
  - ח. אחזקה
  - ט. שמירה על ערכי טבע ונוף (מזעור פגיעה בסביבה וקיימות)
  - י. מניעת זיהום סביבתי
  - יא. התאמה לתוכניות מאושרות
  - יב. השפעה על שטחים, מתקנים ומשאבים אחרים
  - יג. תנאי ביצוע
- י גסבירות כלכלית לביצוע התוכנית.

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 6 מתוך 9

5.4.2 כאמת מידה לשיפוט ישמשו הנחיות ותקנים מקצועיים (באם קיימים) מהארץ ומהעולם והנחיות המדריך המקצועי של האגף

5.4.3 במהלך הבדיקה והשיפוט יכול לעלות צורך בנתונים נוספים, בהכנת חלופות תכנוניות או תוכנית מקיפה או מפורטת יותר- כתנאי לקבלת ההחלטה.

5.4.4 שיפוט יכול להסתיים בקבלת התכנית או בדחייתה, בשלמות או בחלקים, או בהחזרתה ליזם לצורך הכנסת שינויים ו/או השלמות או בהמלצה על שינויים. כמו כן ניתן לקבוע או להמליץ, על פי העניין, על סדר ביצוע, מבחינה טכנית.

5.4.5 באם יש חילוקי דעות בשיפוט, יכריע בנושא נציג האגף האחראי בתחום שהתוכנית דנה בו.

5.4.6 ניתן לערער על החלטת הוועדה לפני סגן מנהל האגף. יש לנמק את סיבת הערעור על ההחלטה. הערעור יתועד במערכת המעקב והבקרה.

5.4.7 על סמך הסבר הערעור, סגן מנהל האגף יכול לאשר את החלטת הוועדה או לזמן דיון נוסף בתוכנית במסגרת ועדת שיפוט עליונה של אגף שימור קרקע וניקוז. החלטת ועדת שיפוט עליונה היא סופית.

5.4.8 באם, כתוצאת השיפוט, היזם נדרש להשלים נתונים - על היזם להגיש את התיקונים ו/או ההשלמות בתוך 30 יום. אם מסיבות אובייקטיביות לא ניתן לעמוד בפרק זמן זה, היזם רשאי לבקש ארכה. לאחר התקופה שנקבעה-ייסגר תיק התוכנית ללא אישורה.

5.4.9 פרוטוקול הוועדה ובו סיכום השיפוט וכן דרישה להשלמות/תיקונים תוך 30 יום- באם יש כאלו, יופץ בין חברי הוועדה והיזם באמצעות מערכת מעקב ובקרה.

5.4.10 אישור התוכנית בוועדת שיפוט במחוז אינו מהווה אישור לזכאות מימון התוכנית.

5.4.11 במידה ובכוונת היזם להגיש בקשה לוועדת תמיכות לפי נוהל 10-02 " בקשה למימון על פי תקציב שימור קרקע" לצורך מימון התוכנית, אין לראות באישור תוכנית בוועדת שיפוט במחוז משום אישור להתחלת העבודות בשטח.

5.4.12 תוקף האישור המקצועי של התוכנית 2 שנים. אם מסיבות שונות התוכנית לא תבוצע, יפוג תוקף אישורה והיזם יצטרך לערוך אותה מחדש בהתאם לנהלים, להנחיות מקצועיות ולטכנולוגיות החדשות התקפות והמעודכנות. תוכנית חדשה תעבור את תהליך האישור מהתחלה לפי נוהל זה.

5.5 מפרטים לביצוע

5.5.1 מפרטים לביצוע ידונו רק לאחר שנשפטה ואושרה תכנית מתאימה לאותו שטח לפי נוהל זה.

5.5.2 אם המפרטים מהווים שינוי ביחס לתוכנית שאושרה- תידון התוכנית מחדש בהתאם להיקף השינוי.

5.5.3 מהלך אישור הביצוע והפיקוח מתואר בנוהל 10-13 בקרת ביצוע עבודות

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 7 מתוך 9

6 דיווח ובקרה:

- 6.2.1 כל שלבי העבודה, החל מפנית היזם ועד להפצת האישור המקצועי יתועדו במערכת המעקב והבקרה של האגף. יש להקפיד למלא את כל הנתונים הנדרשים, לצרף מסמכים רלוונטיים, לתת ציון לתוכניות המועברות כבקשות תמיכה וכד'.
- 6.2.2 אחת ל-3 חודשים לפחות, תערך בקרה על ידי מרכז בכיר שימור קרקע ותכנון פיס. הבקרה תתבצע ע"י הפקת דו"ח מרכז ובדיקת הסטאטוס של תוכניות/בקשות בכל שלב ושלב. מפיק הדו"ח אחראי לידע את הממונה עליו בדבר כל חריגה שמתגלה בעת ביצוע בדיקה זו.

7 אחריות לביצוע

- 7.1 האחריות הכוללת ליישום נוהל זה היא על מנהל תחום שימור קרקע הנדסה ומים.
- 7.2 יו"ר הועדה אחראי לקיום נוהל תיאום ומעקב ביצוע ולו"ז.
- 7.3 מתכנן שימור קרקע ניקוז ומים במחוז אחראי למילוי הנתונים במערכת מעקב ובקרה, להוצאת הזמנות לשיפוט ופרוטוקולים ממערכת מעקב ובקרה של האגף, למעקב הביצוע במועדים הקבועים בנוהל זה ולבדיקת סטאטוס הטיפול בכל שלב ושלב.
- 7.4 יועצים ראשיים- בתחומם
- 7.5 חברי ועדה- בתחומם

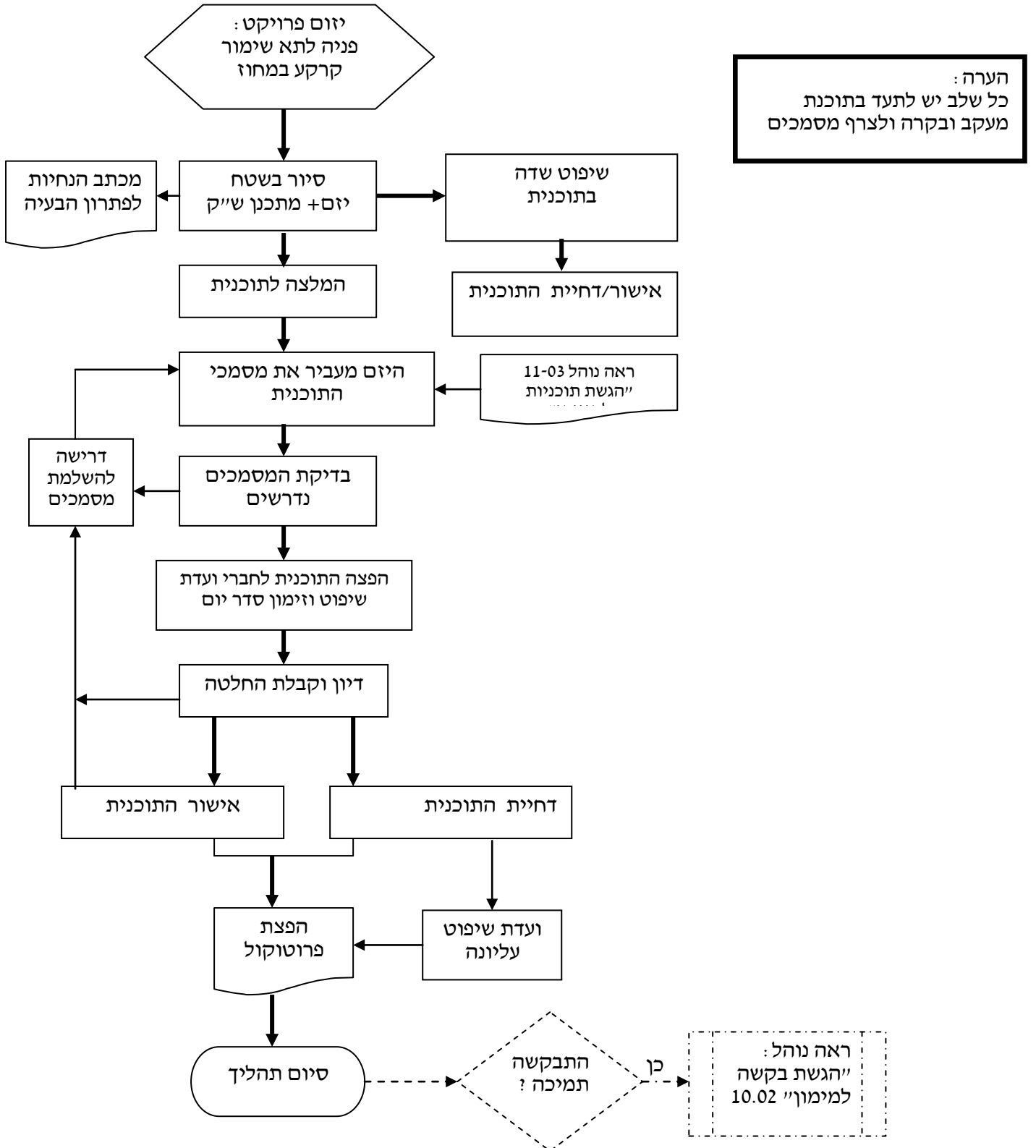
8 נספחים

- 8.1 נספח 1- תרשים זרימה לתהליך בדיקה שיפוט ואישור תוכניות
- 8.2 נספח 2- טבלת שינויים ועדכונים בנוהל

מס' הנוהל: 10.01	שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	
עמוד 8 מתוך 9	תאריך עדכון: 14.01.2014	עדכון: 0

נספח 1- תרשים זרימה לתהליך בדיקה שיפוט ואישור תוכניות שימור קרקע וניקוז

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז

שם הנוהל: בדיקה, שיפוט ואישור תכניות שימור קרקע וניקוז	מס' הנוהל: 10.01	
עדכון: 0	תאריך עדכון: 14.01.2014	עמוד 9 מתוך 9

נספח 2-

טבלת שינויים ועדכונים בנוהל

מהדורה חדשה	תאריך ביצוע עדכון	סעיף/ים מושפע/ים	תיאור עדכון/נימוקים